

การใช้วรรณคดีสร้างสรรค์นวนิยายเรื่อง “ฤทัยลักษณ” Using Literature to Create the Novel “Ruthailak”

กรีกมล หนูเกื้อ (Kreekamon Nookur)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University

Received: October 2, 2020, Revised: January 11, 2021, Accepted: April 8, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการนำวรรณคดีไทยมาใช้ในการสร้างสรรค์นวนิยายเรื่อง “ฤทัยลักษณ” ของกรรรมภา ตลอดจนการสร้างความเป็นไปได้ให้สมเหตุสมผล ผลการศึกษาพบว่า กรรรมภาได้นำวรรณคดีไทยจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ รามเกียรติ์ อิเหนา ศกุนตลาและหลวิชัย - คาวีมาใช้ในการสร้างสรรค์นวนิยายเรื่อง “ฤทัยลักษณ” 2 ลักษณะคือ การสร้างโครงเรื่องจากวรรณคดีเรื่อง “รามเกียรติ์” ตอน “ศึกกุ่มภกรรณ” และการสร้างตัวละครจากวรรณคดี ทั้งการใช้ตัวละครเดิมจากวรรณคดีและการปรับและเพิ่มเติมรายละเอียดต่าง ๆ ให้มีความสมเหตุสมผล การนำวรรณคดีไทยมาใช้ในการสร้างนวนิยายเรื่อง “ฤทัยลักษณ” จึงน่าสนใจเพราะนอกจากจะทำให้เห็นถึงกลวิธีการใช้วรรณคดีในการสร้างสรรค์โครงเรื่องและตัวละครในนวนิยายแล้วนั้นยังเป็นการขยายมุมมองของวรรณคดีให้กว้างขึ้นอีกด้วย

คำสำคัญ : วรรณคดี, สร้างสรรค์, นวนิยาย

Abstract

The aim of this research was to study the use of Thai literature in the creation of novel “Ruthailak” by Kornrumpa. The result indicated that 4 Thai literatures were applied, consisting of Ramayana, Enau, Sakuntala, and Honwinchai-Khawi. Creating a storyline through Ramayana (episode Battle Kumphakan), and the creation of characters from various literatures. These were all referenced from the above literatures. The author interestingly applied Thai literatures in terms of using the characters background, adjusting and adding details to be feasible and reasonable. Therefore, Ruthailak, created from Thai literature, was interesting because it didn’t only showed techniques of using literature to create plot and characters in the novel, but also expanded the perspective of literature.

Keywords: Literature, Creation, Novel

บทนำ

นวนิยาย เป็นงานประพันธ์ชนิดหนึ่งที่ประเทศไทยได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) โดยนวนิยายไทยเรื่องแรกที่ได้รับการยอมรับในวงการวรรณกรรมคือ “ความไม่พยายาบท” ของนายสำราญ นามปากกาของหลวงวิลาศปริวัตร (ครูเหลื่อม) หลังจากนั้นนวนิยายก็เป็นงานเขียนที่ได้รับความนิยมมาโดยตลอดจนกระทั่งถึงปัจจุบัน นวนิยายยังสามารถแบ่งได้เป็นหลายประเภท เช่น นวนิยายรัก นวนิยายจินตนิยาย นวนิยายสะท้อนสังคม นวนิยายสืบสวนสอบสวน นวนิยายสยองขวัญ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ นวนิยายเชิงวิทยาศาสตร์ ฯลฯ (สุพรรณี วราธร, 2519, น. 19)

การสร้างสรรค์นวนิยายนั้นผู้แต่งมักนำเรื่องราวในสังคม ประสบการณ์เรื่องราวที่พบเห็นมาเป็นส่วนหนึ่งของการแต่ง เนื่องจากผู้แต่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งมีความปรารถนา ความต้องการแสวงหาอุดมการณ์ในชีวิตของตน จึงมักใส่อารมณ์ความรู้สึกของตนเองลงในงานเขียน ผู้อ่านที่มีจินตนาการอาจสามารถเข้าใจสังคมและความรู้สึกของผู้แต่งผ่านตัวบทที่ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นไว้ในงาน (กุสุมา รัชมณี, 2547, น. 17) รวมถึงความประทับใจที่เกิดจากการอ่านหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งก็เช่นกัน ดังเช่น นิตยา นาฏยสุนทร ที่แต่งนวนิยายเรื่อง “รักที่ถูกเมิน” โดยการนำลิตพระลอมาแต่งใหม่ในมุมมองของลักษณะติมเหสีคนแรกของพระลอ ซึ่งเกิดจากความประทับใจในวรรณคดีเรื่องลิตพระลอ ดังที่นิตยา นาฏยสุนทรแต่งกลอนเพื่อระลึกถึงกวีผู้แต่งวรรณคดีลิตพระลอว่า

“ขอวางลงแทบบาทต่างดอกไม้อ่อนเล็ก

เป็นเครื่องบำบวงบูชา

ผู้แต่ง “ลิตพระลอ”

ยอดปียกวีที่ไม่มีใครรู้จัก”

(นิตยา นาฏยสุนทร, 2525, น. คำนำ)

ข้างต้นเห็นได้ว่า นิตยา นาฏยสุนทร มีความประทับใจในวรรณคดีเรื่องลิตพระลอ จึงเกิดแรงบันดาลใจในการแต่งนวนิยายเรื่อง “รักที่ถูกเมิน” นอกจากนี้พบว่าผู้แต่งนวนิยายหลายท่านได้นำวรรณคดีมาใช้สร้างสรรค์นวนิยาย เช่น “บุรุษปริศนา” ของ พงศกรที่ไชรวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี “กุหลาบรัตติกาล” ที่พงศกรได้แรงบันดาลใจมาจากวรรณคดีเรื่องมัทนะพาธา ทั้งนี้ยังมีนวนิยายเรื่อง “ดอกแก้วการะบุหนิง” ของแก้วแก้ว ที่ได้รับอิทธิพลในการใช้วรรณคดีเรื่องอิเหนา “ทางเทวดา-เทวาวาด” ที่ได้รับอิทธิพลจากเรื่องสังข์ทอง จากการศึกษางานวิจัยเบื้องต้นพบว่า จิรณัฏย์ วิมุติสุข ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้วรรณคดีไทยและวรรณกรรมพื้นบ้านในนวนิยายของแก้วแก้ว” (จิรณัฏย์ วิมุติสุข, 2550, น. 231) จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาการใช้วรรณคดีในการสร้างสรรค์นวนิยายของนักเขียนท่านอื่น

จากเหตุผลดังกล่าว จึงนำมาสู่การศึกษานวนิยายของนักเขียนรุ่นใหม่ ที่มีการนำวรรณคดีมาใช้ในการสร้างนวนิยายซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วรรณคดียังอยู่ในการรับรู้ของสังคมผ่านตัวบทนวนิยาย และพบว่ากรรมภาเป็นนักเขียนรุ่นใหม่อีกคนหนึ่งที่ได้ใช้วรรณคดีไทยมาสร้างนวนิยายเรื่อง “ฤทัยลักขมณ” โดยนำเสนอว่า กรรมภามีกลวิธีในการใช้วรรณคดีในการสร้างนวนิยายเรื่อง “ฤทัยลักขมณ” อย่างไร และมีกลวิธีการสร้างความเป็นไปได้อย่างสมเหตุสมผลเพื่อความสำเร็จของนวนิยายเรื่องนี้อย่างไร ซึ่งจะศึกษาต่อไป

ภาพที่ 1 ภาพปกนวนิยายเรื่อง “ฤทัยลักขมณ”

นิยายเรื่อง “ฤทัยลักขมณ” กับการใช้ “วรรณคดี” ในการสร้างสรรค์

“ฤทัยลักขมณ” ถือเป็นนวนิยายแนวจินตนิยาย อันหมายถึงนวนิยายที่เป็นไปไม่ได้ในชีวิตจริง เป็นกลวิธีการสร้างเรื่องแบบเหนือวิสัย อันเป็นเรื่องที่เกินไปจากลักษณะที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง เป็นเรื่องราวที่ไม่อาจพบเห็นในชีวิตประจำวัน ความน่าสนใจจะอยู่ที่เรื่องราวที่เกินจริง (กุหลาบ มลลิกะมาส, 2555, น. 104) สอดคล้องกับคำของ Edward Quinn (2000, pp. 121) ที่กล่าวว่า “A Form of literature characterized by highly imaginative or supernatural event As such, Fantasy constituted a broad category that includes literary types such as the FAIRY TALE, the FABLE, SCIENCE FICTION and some vision of ROMANCE” กล่าวคือรูปแบบการเขียนที่สร้างจากจินตนาการและสิ่งที่เหนือธรรมชาติ ครอบคลุมทั้งงานเขียนที่เป็นเทพนิยาย นิทาน นวนิยายวิทยาศาสตร์และนวนิยายรัก ดังนั้นนวนิยายเรื่อง “ฤทัยลักขมณ” จึงเป็นนวนิยายแนวจินตนิยายที่ใช้กลวิธีในการสร้างเรื่องแบบเหนือจริงผสมผสานกับจินตนาการของผู้แต่ง โดยใช้วรรณคดีไทยในการสร้างสรรค์ ดังที่สำนักพิมพ์กล่าวว่า

“กรรมภา...นักเขียนสาวที่นักอ่านรู้จักมักคุ้นเป็นอย่างดี ได้หยิบจับตัวละครในรามเกียรติ์มา
ปัดฝุ่นแล้วชุบชีวิตใหม่ด้วยการเรียงร้อยเรื่องเล่าของพระลักษมณ์* เข้ากับเรื่องราวในปัจจุบัน
โดยการเติมช่องว่างที่วรรณคดีไม่ได้กล่าวถึงด้วยจินตนาการอันแพรวพราวของผู้เขียน”

(กรรมภา, 2559, น. คำนำ)

“อุทัยลักษมณ์” เป็นนวนิยายที่ผู้แต่งใช้วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ตอนศึกกุมภกรรณ โดยนำเหตุการณ์ที่
พระลักษมณ์ต้องหอกโมกขศักดิ์ของกุมภกรรณและสลับไปในการสร้างสรค์นวนิยายเรื่องนี้ โดยใช้ช่วงเวลาระหว่างที่
พระลักษมณ์สลับและรอหนุมาไปน่ายามาเพื่อรักษานั้น พระลักษมณ์ก็ได้หลุดออกมาอยู่ในโลกปัจจุบัน พบรักกับหญิง
สาวนามว่า “อบเชย” หรือ “โอบอุทัย” ที่มีชื่อเดิมว่า “อุมลิกา” จากการศึกษานวนิยายเรื่อง “อุทัยลักษมณ์” พบว่ากรรมภา
ได้ใช้วรรณคดีรามเกียรติ์ในการสร้างโครงนวนิยายเรื่อง “อุทัยลักษมณ์” และยังใช้วรรณคดีเรื่องอิเหนา ศกุนตลาและ
หลวิชัย-คาวีในการสร้างสรค์นวนิยายเรื่องนี้ อีกทั้งกรรมภายังได้สร้างความเป็นไปได้ตลอดจนความสมเหตุสมผลในการ
เชื่อมโยงวรรณคดีไทยดังกล่าวกับสังคมปัจจุบันดังจะกล่าวต่อไป

1. กลวิธีการสร้างโครงเรื่องจากวรรณคดี

โครงเรื่อง (Plot) คือการจัดองค์ประกอบของเหตุการณ์ในเรื่อง เป็นองค์ประกอบที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน
มากที่สุด โครงเรื่องจะกล่าวถึงเหตุการณ์สำคัญที่เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน เป็นสาเหตุที่ทำให้ตัวละครมีพฤติกรรมใน
เรื่อง (สายวรุณ สุนทรโทก, 2561, น. 46) ดังในเรื่อง “อุทัยลักษมณ์” ที่กรรมภาใช้เหตุการณ์สำคัญจากเรื่องรามเกียรติ์ใน
ตอนศึกกุมภกรรณ โดยใช้เหตุการณ์พระลักษมณ์ต้องหอกโมกขศักดิ์แล้วสลับไปโดยระหว่างที่สลับนั้นพระลักษมณ์ก็ได้
ทะลุมิติมายังบ้านของ “โอบอุทัย” เป็นโครงเรื่องหลักที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน โอบอุทัยเห็นพระลักษมณ์ก็ตกใจนึกว่า
เป็นผี ดังปรากฏผ่านบทสนทนา

“คุณ...”

“ข้าคาดไม่ถึง” น้ำเสียงนุ่มนวลของเขาดังออกมาจนได้ สายตาของเค้าก็ยังดูลอยๆ จนโอบ
อุทัยเริ่มหวั่น กลัวว่าเขาจะเป็นคนสติไม่ดีแล้วคลุ้มคลั่งทำอะไรเธอหรือเปล่า

โอบอุทัยทำหน้าเหมือนคนจมน้ำ ขณะที่เขาก็กล่าวสืบท่อไป

“ข้าถูกหอกโมกขศักดิ์ของเจ้ากุมภกรรณ จึงมาอยู่ที่นี่...”

(กรรมภา, 2559, น. 25)

* การเขียนชื่อพระลักษมณ์ในนวนิยายเรื่องนี้ เป็นการเขียนชื่อตามแบบภาษาสันสกฤต ลกษมณ (อ่านว่า ลัก-สะ -มะ -นะ) เป็นชื่อน้ององค์
หนึ่งของพระรามในเรื่องรามเกียรติ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 1049)

จากบทสนทนาเป็นการแสดงให้เห็นถึงการสร้างโครงเรื่องของกรรมภา ที่ใช้เหตุการณ์พระลักษมณ์ต้องหอกโมกขศักดิ์จนต้องทะลุมิติมาในปัจจุบัน ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างโครงเรื่องที่รับอิทธิพลมาจากเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกกุมภกรรณ ดังที่กรรมภาได้อ้างถึงไว้อย่างชัดเจนในเหตุการณ์ที่โอบอุทัยหวนระลึกถึงวันที่พระลักษมณ์ทะลุมิติเวลามายังห้องนอนของเธอ

หนังสือเล่มนั้นมีมันต์ขลังบางอย่างที่เธอไม่สามารถละสายตาออกมาได้ สุดท้ายก็หิบบน
ขึ้นมาแล้วเปิดหน้าที่ค้นไว้ ครึ่งสุดท้ายที่เธออ่านคือ ศีกุมภกรรณ พระลักษมณ์ถูกหอกโมกขศักดิ์
อาจถึงสิ้นชีวิต หอกจะไม่วันหลุดออกถ้าหากพระลักษมณ์ยังไม่ตาย พระรามถึงกับรำให้ โดยพิเภก
บอกว่ามียาแก้ ต้องให้หนุมานยบยั้งพระอาทิตย์ขึ้น เพราะถ้าร่างของพระลักษมณ์ต้องแสงอาทิตย์
เมื่อไหร่ท่านจะสิ้นชีพไร้ทางแก้ทันที หนุมานจึงต้องไปยบยั้งราชรถของพระอาทิตย์แลหาตัวยามา
แก้ได้ในที่สุด

(กรรมภา, 2559, น. 198)

จากตัวบทเป็นการยืนยันได้ดีว่ากรรมภานำวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์มาสร้างสรรค์โครงเรื่องหลักในนวนิยายเรื่อง “อุทัยลักษมณ์” โดยนำมาจากตอนศึกกุมภกรรณ ใช้เหตุการณ์ที่เป็นช่องว่างทางเนื้อหาวรรณคดี มาแต่งขยายเพิ่มเติมสร้างสรรค์เป็นงานชิ้นใหม่ได้อย่างน่าสนใจและยังสร้างความสมเหตุสมผลให้กับนวนิยายของตน โดยเฉพาะเรื่องคู่ครองของพระลักษมณ์ ที่เมื่อพิจารณาเนื้อหาจากรามเกียรติ์จะไม่พบตัวละครที่เป็นชายของ พระลักษมณ์ ต่อเมื่อไปพิจารณา “รามายณะ” ของอินเดียพบว่าพระลักษมณ์มีชายชื่อว่า “นางอุรมลิตา” ซึ่งเป็นน้องสาวของนางสีดา โดยพระลักษมณ์ได้รับนางอุรมลิตามาเป็นชายาของตนในคราวเดียวกับที่พระรามไปยกคันศรและได้นางสีดามาเป็นชายา ท้าวทศรถได้สู้ขอธิดาของท้าวชนกให้แก่โอรสของตน โดยนางอุรมลิตาได้เป็นชายาของพระลักษมณ์ (ดวงธิดา ราเมศวร์, 2537, น. 42)

จึงกล่าวได้ว่ากรรมภาไม่ได้ใช้แค่วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์แต่ยังได้นำเรื่อง “รามายณะ” อันเป็นต้นเค้าของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์เข้ามาผสมผสานให้มีความน่าสนใจมากขึ้น โดยการใช้ตัวละคร “นางอุรมลิตา” ซึ่งเป็นชายาของพระลักษมณ์ตามเรื่อง “รามายณะ” ของอินเดีย มาสร้างเป็นตัวละครนางเอกคือ “โอบอุทัย” โดยกรรมภายังได้ใช้ความเชื่อที่อยู่ในสังคมไทยได้แก่ ความเชื่อเรื่องชื่อที่เป็นกาลกิณี โดยสร้างสถานการณ์ให้ “โอบอุทัย” มีชื่อเดิมว่า “อุรมลิตา” แต่ต้องเปลี่ยนชื่อเพราะไม่สบายหนักและเสี่ยงที่จะเสียชีวิต ดังที่ปรากฏในตอนโอบอุทัยคิดถึงอดีตเมื่อครั้งอายุ 14 ว่า

เธอยังจำวันที่ตัวเองเกือบตายได้ ตอนนั้นเธออายุแค่ 14 และไม่ได้ชื่อโอบอุทัยอย่างวันนี้ “อุรมลิตา”
คือชื่อจริงของเธอ แต่ชื่อนั้นคงจะไม่ถูกโฉลกเท่าไร เพราะเด็กหญิงอุรมลิตาเจ็บป่วยกระเสาะกระแสะ
มาตั้งแต่เด็ก มาเป็นหนักเอาตอนนี้เอง เธอคิดว่าเธอจะตายไปแล้ว แต่ก็รอดมาได้อย่างปาฏิหาริย์

(กรรมภา, 2559, น. 9)

จะเห็นได้ว่า กรรมภายังได้สร้างตัวละครนางเอกให้สืบทอดมาจาก “นางอุรมลิตา” ชายาของพระลักษมณ์ตามเรื่องรามายณะของอินเดีย ต่อเมื่อเจอคนที่เฝ้ารอ “โอบอุทัย” จะสามารถกลับมาใช้ชื่อ “อุรมลิตา” อีกครั้งหนึ่ง ดังในเหตุการณ์ที่โอบอุทัยตกบาตรให้หลวงปู่ ผู้ที่เคยเปลี่ยนชื่อให้และบอกว่าจะกลับมาใช้ชื่อเดิมได้ต่อเมื่อพบคู่แท้

หลังจากได้รับพรจากหลวงปู่แล้ว ท่านก็เลยสอบถามเรื่องสุขภาพของโอบุทัย เพราะเมื่อตอนเธออายุ 14 เคยป่วยหนักก็ได้หลวงปู่รูปนี้แหละที่ช่วยดูแลและตั้งชื่อโอบุทัยให้

“สบายดีแล้วค่ะหลวงปู่” หญิงสาวยิ้มแต่ พนมมือไว้ระหว่างอกขณะตอบหลวงปู่ชราภาพ ทว่ายังแข็งแรง สามารถออกบิณฑบาตได้เหมือนพระรูปอื่น

“ดีแล้ว อีกไม่นานก็กลับไปใช้ชื่อเดิมได้แล้วละโยม”

“หลวงปู่บอกว่าต้องเจอใครคนหนึ่งก่อนไม่ใช่หรือคะ” นางบุษบาพนมมือถาม

“ถามเจ้าตัวเอาเองเถอะว่าเจอหรือยัง หลวงปู่ไปก่อนละ”

(กรรมภา, 2559, น. 35)

จากข้อความข้างต้นทำให้เห็นว่าพระลักษมณ์ต้องกลับไปในโลกของวรรณคดี “โอบุทัย” ก็สามารถกลับมาใช้ชื่อ “อุรุมิลา” ได้ เพราะได้เจอกับคนที่เป็ญคู่แท้ของตนแล้ว ดังในเหตุการณ์ 8 ปี หลังจากทีพระลักษมณ์กลับสู่วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ “แปดปีผ่านไปแล้ว เธอเป็นสาวอายุสามสิบที่ชื่ออุรุมิลา” (กรรมภา, 2559, น. 387) และอุรุมิลาในวัยสามสิบก็ได้เจอกับ “ลักษมณ์ ธนารักษ์” ชายหนุ่มผู้เคยเป็นเจ้าชายนิทรา ก่อนจะตื่นขึ้นมาแล้วพบว่าจำเรื่องราวของพระลักษมณ์เมื่อครั้งหลุดออกมาจากวรรณคดีได้ทั้งหมด ดังในตอนบทสนทาระหว่างลักษมณ์และอุรุมิลา

“พี่ไม่รู้วามันคืออะไรกันแน่ มันอาจเป็นเรื่องราวของชาติก่อนหรืออะไรก็ช่าง พี่หาเหตุผลไม่ได้ รู้แต่พอตื่นขึ้นมาพี่ก็รู้จักอบเชย รู้จักทุกคน ใบหน้าของอบเชยและทุกคนอยู่ในสมองและหัวใจพี่จนลบไม่ได้ พี่ไม่รู้วามันเกิดขึ้นได้อย่างไร แต่พี่จำทุกอย่างที่เกิดขึ้นที่นี่ได้ ตั้งแต่วันแรกที่ไปโผล่ที่ห้องนอนของอบในคราบของคนทีชื่อลักษมณ์ทั้งทีตัวพี่เองอยู่ไกลถึงอังกฤษ”

“มันอธิบายไม่ได้” สาวคนฟังเองก็เไม่อยากเชื่อ...

(กรรมภา, 2559, น. 402)

ซึ่งจากการรอกอยของอุรุมิลา นั้นยังสัมพันธ์กับเรื่องรามายณะ เนื่องจากรamayณะตัวละครนางอุรุมิลาจะต้องอยู่รอพระลักษมณ์เป็นเวลาถึง 14 ปี เนื่องจากพระลักษมณ์ได้ขอร้องให้นางอุรุมิลาอยู่ที่เมืองคอดูแลบิดามารดาของพระองค์ ขณะที่พระองค์ออกเดินทางตามพระราม ดังทีโอบุทัยต้องรอพระลักษมณ์กลับมา และถึงแม้จะเจอกับพระลักษมณ์ทีหลุดออกมาจากวรรณคดีแล้วนั้น เมื่อพระลักษมณ์กลับไปในวรรณคดี เธอก็ยังต้องรอพระลักษมณ์อีกครั้งหนึ่ง จนได้มาเจอกับลักษมณ์ ธนารักษ์ และครองรักกัน

จึงกล่าวได้ว่ากรรมภาใช้เหตุการณ์จากวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์คือ ตอนศึกกุมภกรรณ ซึ่งใช้เหตุการณ์ตอนพระลักษมณ์ต้องหอกโมกขศักดิ์จนสลบไป โดยเติมช่องว่างที่วรรณคดีไม่ได้กล่าวไว้มาผสมผสานเข้ากับเรื่องราวในรามายณะของอินเดียที่เป็นต้นเค้าของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ตลอดจนจินตนาการอันเพริศแพร้วของกรรมภา เกิดเป็นการสร้างสรรค์งานชิ้นใหม่ได้อย่างได้อย่างลงตัวและน่าติดตาม

2. การสร้างตัวละครโดยอิงตัวละครจากวรรณคดี

จากการศึกษานวนิยายเรื่อง “อุทัยลักษณะ” พบว่านอกจากกรรมาจะใช้วรรณคดีในการสร้างโครงเรื่องหลัก กรรมายังสร้างตัวละครในนวนิยายโดยอิงจากวรรณคดี 4 เรื่อง ได้แก่ รามเกียรติ์ อิเหนา ศกุนตลาและหลวิชัย-คาวี โดยกรรมาตั้งชื่อตัวละครในนวนิยายเรื่อง “อุทัยลักษณะ” ตามชื่อตัวละครเอกในวรรณคดีไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 : ตารางเปรียบเทียบชื่อตัวละครเอกในวรรณคดีไทย

ตัวละครในวรรณคดี	ตัวละครในนวนิยาย
รามเกียรติ์ - พระลักษมณ์ - นิลพัท	- พระลักษมณ์ (ใช้ชื่อ “ลักษมณ์” ในขณะที่อยู่โลกมนุษย์) - นิลพัท (แมวที่ลักษมณ์เลี้ยงไว้)
อิเหนา - บุชบา - อิเหนา - จินตะหรา - ระเด่นจรงกา	- บุชบา - อินน์ - จินตรา - ระเด่น
ศกุนตลา - ศกุนตลา	- ศกุนตลา
หลวิชัย – คาวี - หลวิชัย - คาวี	- หลวิชัย - คาวี

จากตารางที่ 1 ทำให้เห็นว่ากรรมามีการใช้ชื่อตัวละครจากวรรณคดีเรื่อง รามเกียรติ์ อิเหนา ศกุนตลาและหลวิชัย – คาวี มาใช้เป็นชื่อของตัวละครในนวนิยายแบบตรงไปตรงมา ส่อให้เห็นว่ากรรมาได้นำวรรณคดีมาใช้สร้างสรรค์ตัวละครในนวนิยายของตน โดยเลือกตัวละครเด่นจากวรรณคดีดังกล่าว ผ่านกลวิธีการใช้ชื่อเดิมตามวรรณคดีและปรับเปลี่ยนชื่อใหม่ เช่น “อิเหนา” เป็น “อินน์” “จินตะหรา” ในวรรณคดีมาเขียนใหม่เป็น “จินตรา” โดยในเรื่องกรรมายังมีการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างอินน์ บุชบาและจินตราให้ต่างจากเดิม โดยกำหนดให้อินน์เลือกจินตราเป็นคู่ชีวิตเพราะฐานะทางการเงิน ซึ่งแตกต่างจากวรรณคดีเรื่องอิเหนาที่บุชบาและจินตะหรатаงได้เป็นมเหสีของอิเหนา ทั้งนี้กรรมายังกำหนดให้ชื่อสกุลของอินน์ ชื่อว่า “วงศ์เทวา”^{*} ตามแบบเรื่องวรรณคดีอิเหนา ดังตอนที่กล่าวถึงตัวละครอินน์ว่า

^{*} ในวรรณคดีเรื่องอิเหนากล่าวว่า วงศ์เทวา หรือ วงศ์อัญญาแหวสืบเชื้อสายมาจากเทวดา ตามความเชื่อของชาวโบราณ

“คุณอินน์!”

“ขอพ่อคุยกับอบตามลำพังได้ไหม” อินน์ วงศ์เทวา เอ่ยขึ้น ดวงตาของชายวัยกลางคนจับจ้องอยู่ที่หญิงสาวอย่างแน่วแน่ไม่คลาดไปไหน จนโอบอุทัยเริ่มไม่แน่ใจเสียแล้วว่าผู้ชายคนนี้มาหาเธอเพราะเรื่องอะไร

(กรรมภา, 2559, น. 302)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า กรรมภาได้รับอิทธิพลมาจากเรื่องอิเหนาอย่างเห็นได้ชัด ทั้งในเรื่องของชื่อตัวละคร รวมถึงชื่อสกุล นอกจากจะใช้ชื่อตัวละครในวรรณคดีมาเป็นชื่อตัวละครในนวนิยายแล้วนั้น กรรมภายังสร้างความสัมพันธ์ของตัวละครในนวนิยายให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ของตัวละครในวรรณคดี ปรากฏ 2 ประเด็นคือ การกำหนดให้ตัวละคร “ระเด่น” แอบรัก “บุษบา” เช่นเดียวกับตัวละคร “ระเด่นจรงกา” หลงรัก “นางบุษบา” ในวรรณคดีเรื่องอิเหนา ดังตัวบทต่อไปนี้

หญิงสาวฮึดฮัดเป็นพินเป็นไฟขึ้นมาทันที นึกถึงพ่อผู้ให้กำเนิดคราวใดก็ต้องอาวรณ์เสียทุกครั้ง เธอจำพรุดๆเข้ามาในบ้านสวนของตนเอง จนกระทั่งเห็นระเด่น ลูกเจ้าของคณะลิเกข้างบ้าน มาหาลับๆ ล่อๆ อยู่ทีรมั่ว ไม่บอกก็รู้ว่ากำลังจะเจอกับข้าวฝีมือเรไรลูกสาวมาอ้างเพื่อเจอหน้าแม่ของเธออย่างแน่อน

“อย่างกับระเด่นจรงกาหลงรักนางบุษบาแน่ะ” โอบอุทัยค่อนข้างอดใจ...

...แม้ตลอดเวลานับสิบปีที่ผ่านมาจะยืนยันได้ว่าระเด่นจริงใจกับแม่ของเธอเพียงไร แต่เธอก็ยังไม่ยอมให้แม่ลงเอยกับใครง่าย ๆ

(กรรมภา, 2559, น. 3)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า กรรมภาใช้ความสัมพันธ์ของ “ระเด่นจรงกา” ที่หลงรัก “นางบุษบา” จากวรรณคดีเรื่องอิเหนามาปรับใช้ในนวนิยายให้ตัวละคร “ระเด่น” หลงรัก “บุษบา” เช่นกัน โดยเฉพาะในประโยคที่โอบอุทัยค่อนข้างอดใจว่า “อย่างกับระเด่นจรงกาหลงรักนางบุษบาแน่ะ” ซึ่งเป็นการเน้นย้ำให้เห็นว่ากรรมภานำความสัมพันธ์ของตัวละครในวรรณคดีมาใช้ในนวนิยายของตน

ความสัมพันธ์แบบรักสามเส้าระหว่างอิเหนา บุษบาและจินตหรา เป็นอีกความสัมพันธ์หนึ่งที่กรรมภานำมาใช้สร้างสรรค์นวนิยายเรื่อง “อุทัยลักขมณ” โดยมีการปรับเปลี่ยนให้ต่างจากเดิมเล็กน้อย คือให้ตัวละคร “อินน์” เลือกจะทิ้ง “บุษบา” เพื่อไปแต่งงานกับ “จินตหรา”

“คุณอินน์” หญิงสาวร่างเล็กอวบอืดพื้พัว เธอไม่อยากเชื่อสายตาตัวเองเลย ที่เห็นเขา แต่ที่ยิ่งกว่านั้นคือการที่มีร่างออกท้วมของหญิงวัยกลางคนที่ลลินเรียกว่าคุณแม่มาด้วย ซึ่งผู้หญิงคนนี้ก็ คือ คุณหญิงจินตหราภรรยาเพียงคนเดียวของพ่อเธอนี่เอง โอบอุทัยกำหมัดแน่น พยายามข่มอารมณ์

ไม่ให้ฟังไปปืบคอลลินที่ยืนยืมเยาะเธอก่อนหมุนตัวกลับทันที ทว่าถูกน้ำเสียงเยาะหยันน่ารังเกียจ
ของใครบางคนรั้งไว้

“อย่าเพิ่งไปสิ แม่เธอสบายดีหรืออบเชย” ลูกสาวของครูบุษบาหันกลับมาเผชิญหน้า แค้นยืมตอบ

“สบายดีค่ะ ไม่เจ็บไม่ไข้ มีความสุขดีมากกว่าที่คนนอกจะรู้ด้วยค่ะ”

“ผีปากดีเหมือนเดิมสิ แม่เธอคงสอนมาดีละสิ” คุณหญิงจินตราขยับมายืนตรงหน้า แต่โอบอุ้ม
ไม่คิดจะถอยหนี ทั้งยังก้าวเท้าเข้าไปใกล้คุณหญิงต่ออีกข้อด้วย

(กรรมาภ, 2559, น. 194 - 195)

ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการที่อินน์เลือกจะทิ้งบุษบาและลูกไปเพื่อแต่งงานกับจินตรา ทำให้เกิดเป็นรักสามเส้าเรา
สามคนคล้ายคลึงกับในวรรณคดีเรื่องอิเหนา นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์รักสามเส้าของ อิเหนา บุษบา และระเด่นจรงกา
โดยกรรมาภกำหนดให้ “ระเด่น” แอบรัก “บุษบา” แต่มี “อินน์” เข้ามาขวางดังที่ปรากฏในฉันทวา

ชาวบ้านร้านตลาดลือกันไปทั้งคั้งทั้งแควว่าครูบุษบาจะไปคืนดีกับอดีตสามี ทั้งให้คนแอบ
รักอย่างนายระเด่นได้แต่มองดอกฟ้า สุดท้ายตำนานรักระเด่นจรงกากับนางบุษบาก็ไม่อาจเป็นได้
เพราะสุดท้ายแล้วพ่ออิเหนารูปงามก็กลับมา

(กรรมาภ, 2559, น. 329)

จากฉันทวาเห็นถึงความสัมพันธ์รักสามเส้าระหว่าง “ระเด่น” “บุษบา” และ “อินน์” ซึ่งเหมือนกับวรรณคดีเรื่อง
อิเหนา ที่ระเด่นจรงกาถึงหลังรักนางบุษบาแต่อิเหนาก็เข้ามาขัดขวาง กล่าวได้ว่ากรรมาภใช้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร
จากวรรณคดีเรื่องอิเหนาที่เป็นเรื่องราวรักสามเส้ามาปรับใช้สร้างสรรค์ความสัมพันธ์ของตัวละครในนวนิยายของตนได้
อย่างน่าติดตาม แม้จะมีการปรับเปลี่ยนแต่ก็ยังคงไว้ซึ่งลักษณะความสัมพันธ์เดิมได้อย่างลงตัว

อีกประการหนึ่งที่น่าสนใจคือ กรรมาภยังได้สร้างความสัมพันธ์ของตัวละครตามเรื่องรามายณะในส่วนของพระ
ลักษมณ์และพระชวยาล ซึ่งปรากฏในรามายณะอันเป็นเรื่องต้นเค้าของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ เพื่อรักษาไว้ซึ่ง
ความสัมพันธ์แบบเดิมของ “พระลักษมณ์” กับพระชวยาลนามว่า “นางอุรุมิลลา” ซึ่งกรรมาภนำมาเป็นชื่อของตัวละครเอก
ฝ่ายหญิง

เห็นได้ชัดว่านวนิยายเรื่อง “อุทัยลักษมณ์” ของกรรมาภมีการสร้างตัวละครโดยอิงตัวละครจากวรรณคดีจำนวน
4 เรื่อง ได้แก่ รามเกียรติ์ อิเหนา ศกุนตลาและหลวิชัย-คาวี โดยยังมีการใช้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครตามวรรณคดีอีก
ด้วย ทั้งนี้กรรมาภยังได้ผสมผสานเรื่องรามายณะเข้ามาประกอบเพื่อเสริมให้ความสัมพันธ์ของตัวละครเอกในนวนิยาย
สอดคล้องกับต้นเรื่องวรรณคดีที่นำมาใช้สร้างสรรค์ โดยเฉพาะพระชวยาลของพระลักษมณ์อย่าง “นางอุรุมิลลา” ที่ปรากฏใน
รามายณะแต่ไม่ปรากฏในวรรณคดีรามเกียรติ์

3. การสร้างความเป็นไปได้ให้สมเหตุสมผล

เนื่องจากนวนิยายเรื่อง “อุทัยลักขมณ” เป็นนวนิยายที่เกิดจากจินตนาการ โดยการนำเหตุการณ์พระลักขมณต้องหอกโมกขศักดิ์ในตอนศึกกุมภกรรณ จากเรื่องรามเกียรติ์มาใช้เป็นโครงเรื่อง และมีตัวละครหลักอย่าง “พระลักขมณ” หลุดออกมาจากวรรณคดี ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่อาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง จึงทำให้กรรมาจารย์จำเป็นต้องสร้างความเป็นไปได้ให้กับนวนิยายของตน โดยความเป็นไปได้นี้จะต้องมีความสมเหตุสมผล เพื่อให้ส่วนของเรื่องที่สร้างจากจินตนาการของผู้เขียนนั้นเป็นที่ยอมรับและยังเป็นส่วนที่สร้างความน่าสนใจให้นวนิยายอีกด้วย โดยพบว่ากรรมาจารย์ได้สร้างความเป็นไปได้ให้กับเนื้อเรื่องและตัวละครดังนี้

การสร้างความเป็นไปได้ให้กับเนื้อเรื่องนี้ กรรมาจารย์เลือกให้นางเอกของเรื่องอย่าง “โอบอุทัย” กำลังอ่านวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกกุมภกรรณ ช่วงที่พระลักขมณต้องหอกโมกขศักดิ์และ “โอบอุทัย” เผลอหลับไป ตื่นขึ้นมาจึงพบว่า มีผู้ชายท่าทางประหลาด แต่งกายแปลกๆ พูดยาไม่เหมือนคนทั่วไปอยู่ในห้องของตน

“พระลักขมณกำลังถูกหอกโมกขศักดิ์ของกุมภกรรณพоди” ดวงตาคู่กลมโตไล่เรียงไปตามตัวหนังสือ ในใจก็คิดตามไปด้วย น่าสงสารพระลักขมณที่ต้องช่วยพี่ชายผู้ศึกทศกัณฐ์ทั้งที่ไม่ใช่เรื่องของตัวเองเลย พระรามก็ไม่ใช้ลูกแม่เดียวกันด้วย แต่ทำไมพระลักขมณถึงได้มีความจงรักภักดีกับพี่ชายได้ถึงเพียงนี้

“แหม...นี่สิพระเอกตัวจริง ถ้าได้เจอสักหน่อยนะ ไอ้อบอุทัยมาจากคานาเลยละ” เธอกล่าวคะนองปากอย่างไม่คิดอะไร ทว่าเมื่อสิ้นน้ำเสียงหวานนั้น จู่ๆก็เกิดลมพัดแรงเข้ามาทางหน้าต่างจนกระดาศที่วางไว้บนโต๊ะปลิวว่อนไปทั่วห้อง โอบอุทัยผวาตามไปเก็บแทบไม่ทัน ก่อนจะรวบรวมกระดาศลงแถมเอกสาร แล้วมองออกไปนอกหน้าต่างอย่างเอาเรื่อง

“จะพดมาไม่บอกไม่กล่าวกันเลยนะคุณลม” หญิงสาวบ่นกับลมกับฟ้า แล้วเหม่อมองไปที่พระจันทร์ทรงกลดสวยงาม เธอเป่าลมหายใจออกจากปาก ปิดหน้าต่างห้องให้เรียบร้อย กลับไปนอนอ่านรามเกียรติ์บนเตียงต่อ แล้วก็ผล็อยหลับไปอย่างไม่รู้เนื้อรู้ตัว

(กรรมา, 2559, น. 18)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่ากรรมาจารย์สร้างสถานการณ์ให้ตัวละคร “โอบอุทัย” กำลังอ่านวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ถึงตอนศึกกุมภกรรณ ช่วงพระลักขมณต้องหอกโมกขศักดิ์และเผลอหลับไป ตื่นขึ้นมาจึงเจอกับพระลักขมณที่หลุดออกมาจากวรรณคดี การสร้างสถานการณ์นี้จึงเป็นเหมือนการสร้างความเป็นไปได้ เพราะมีความสัมพันธ์กันระหว่าง “โอบอุทัย” และวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ และมีความสมเหตุสมผลที่พระลักขมณจะหลุดออกมาจากโลกรวมภคินีได้ เพราะช่วงที่พระลักขมณต้องหอกโมกขศักดิ์นั้นกำลังสลบอยู่ ช่วงที่รอกหนุมนายมารักษา จึงเป็นช่องว่างที่กรรมาจารย์จะสามารถนำเอามาสร้างสรรค์เหตุการณ์ที่เป็นต้นเรื่องของนวนิยายนี้ได้อย่างกลมกลืน

การสร้างความเป็นไปได้ให้เนื้อเรื่องยังปรากฏในส่วนตอนจบของเรื่อง เนื่องจากในความเป็นจริง เป็นไปไม่ได้ที่ตัวละครจากวรรณคดีจะออกมาบนโลกปัจจุบัน กรรมาจึงใช้วิธีให้ “ลักษมณ์ ธนานุรักษ์” ประสบอุบัติเหตุและวิญญาณออกจากร่างนอนสลบเป็นเจ้าชายนิทราตอนอยู่ประเทศอังกฤษ และมาหาโอบุทัยในฐานะของพระลักษมณ์ อันมีนัยยะว่าพระลักษมณ์ที่มาหาโอบุทัยน่าจะเป็นดวงจิตของ ลักษมณ์ ธนานุรักษ์ เมื่ออดีตชาติ ซึ่งสร้างให้ตัวละครกลับชาติมาเกิดพร้อมดวงจิตเดิม และเมื่อประสบอุบัติเหตุจนเป็นเจ้าชายนิทรา จิตที่มาจากอดีตชาติก็มาที่บ้านของโอบุทัย ในครั้งแรกอุรุมิลาไม่เชื่อว่าเขาคือนายลักษมณ์ (กลับมาใช้ชื่อเดิมหลังจากพระลักษมณ์กลับโลกวรรณคดี) เพราะมันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ แต่ลักษมณ์ ธนานุรักษ์ ได้พิสูจน์ความจริงผ่านบทกลอนระหว่างโอบุทัยกับพระลักษมณ์ โดยกล่าวกลอนบทนั้นให้อุรุมิลาฟัง ความว่า

คนถูกถามมอหิฉัน เขารู้จักเธอดี จึงทำเพียงกระซิบมีนน้อยไว้ แล้วยกมือบางขึ้นมาจับตรงแหวน
นพเก้าของเธอเบา ๆ
“ยามยลชมโฉมมวลพัคตร์ พี่รักน้องนางมีห้วงหทัย
เสน่ห์ตราบลิ้นชีวาวาย พี่มีคล้ายรักเจ้าเฝ้าเคียงนาง”
คนฟังยิ้มทั้งน้ำตา มันเป็นคำพูดแรกตามแบบของนายลักษมณ์ที่พูดกับเธอ กลอนบทนี้ยัง
ประทับอยู่ในใจไม่จืดจาง ตอนนี้เธอหมดข้อกังขาอะไรแล้ว....
ผู้หญิงที่ซื้ออุรุมิลามีความสุขเป็นของตัวเองแล้ว และความสุขของเธอก็คือเขา...ลักษมณ์
(กรรมา, 2559, น. 404)

การใช้ความเชื่อเรื่องดวงจิต การกลับชาติมาเกิดในนวนิยายเรื่อง “อุทัยลักษมณ์” ถือว่าเป็นการสร้างความสะดวกสมผลให้นวนิยาย เนื่องจากความเชื่อดังกล่าวเป็นความเชื่อที่ดำรงอยู่ในสังคมไทย คนไทยเชื่อว่าจิตสามารถออกจากร่างและเดินทางไปอยู่ที่ต่าง ๆ ได้ และการกลับชาติมาเกิดก็เป็นความเชื่อที่ฝังรากอยู่ในสังคมไทยมาโดยตลอด

กรรมาสร้างความเป็นไปได้ให้สมเหตุสมผล โดยการใช้ช่องว่างในตัวบทวรรณคดี มาผสมผสานกับจินตนาการอันแพรวพราวของตนโดยใช้เหตุการณ์ที่โอบุทัยกำลังอ่านเรื่องรามเกียรติ์เพื่อเป็นสาเหตุให้ทั้งสองได้เจอกัน ทั้งยังใช้ความเชื่อเรื่องดวงจิต การกลับชาติมาเกิดซึ่งเป็นความเชื่อที่ดำรงอยู่ในกระแสสังคมไทยมาเป็นตัวสนับสนุนและทำให้นวนิยายเรื่องนี้มีความเป็นไปได้และสมเหตุสมผลในความรู้สึกของผู้อ่าน

ด้านตัวละครพบว่ากรรมาสร้างความสมเหตุสมผลให้กับตัวละครพระลักษมณ์ ซึ่งเป็นตัวละครที่หลุดออกมาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ได้อย่างน่าสนใจ ทั้งเรื่องรูปลักษณ์ภายนอก และลักษณะเด่นที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีรามเกียรติ์ได้อย่างลงตัวและสมเหตุสมผล ดังในเรื่องรูปลักษณ์ภายนอกของพระลักษมณ์ความว่า

“ข้าถูกหอกโมกษศักดิ์”
“เอาอีกแล้ว” หญิงสาวหมดความอดทน ไม่รู้ว่่านายคนนี้จะเพ้อไปถึงไหน แม้จะอยู่ใน
เครื่องแต่งกายโฉนตัวพระก็เถอะ ต่อให้หล่อแค่ไหน ผิวขาวเหลืองผ่องพันดังทองทา

อย่างไร แต่เขาก็ไม่ควรทักท้วงไปเองว่าเป็นพระลักษมณ์ในเรื่องรามเกียรติ์หรอกนะ!

“เหตุใดเจ้าต้องโกรธข้า บังอาจเหลือเกินที่ขึ้นเสียงใส่ข้าได้!” เขาตวาดซ้ำด้วยท่าทางน่าเกรงขาม สุธเสียงดูเข้มน่าเกรงกลัว...แต่ใช้ไม่ได้กับโอบอุทัย

หญิงสาวจ้องผู้ชายตรงหน้าเข้มนิ่งแล้วแหวกกลับทันที “ก็คุณพ่อไม่เลิกละสิ ตื่นได้แล้วคุณ นีมันในห้องฉัน ไม่ใช่เวทีโขน”

(กรรมา, 2559, น. 23)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการสร้างรูปลักษณ์ภายนอกของพระลักษมณ์ให้สอดคล้องกับตัวละครในวรรณคดีรามเกียรติ์ เนื่องจากพระลักษมณ์ในการรับรู้ของคนทั่วไปคือมีกายสีเหลือง กรรมาจึงให้พระลักษมณ์หลุดออกมาในโลกปัจจุบันในชุดโขน ซึ่งสอดคล้องกับวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ที่ถูกแต่งขึ้นเพื่อใช้เล่นโขน ดังนั้นการที่ตัวละครพระลักษมณ์แต่งกายด้วยชุดโขน จึงมีความสมจริงและสมเหตุสมผลตามท้องเรื่องของวรรณคดีรามเกียรติ์

นอกจากนี้กรรมาจึงสร้างความสามารถของพระลักษมณ์คือ สามารถสื่อสารกับลิงได้และลิงเชื่อฟังในสิ่งที่พระลักษมณ์พูดโดยในเรื่องรามเกียรติ์พระราม-พระลักษมณ์มีกองทัพลิงเป็นผู้ช่วยทำศึก กรรมาจึงนำเรื่องราวนี้มาใช้นวนิยายของตน ดังในเหตุการณ์ที่โอบอุทัยโดนลิงแย่งขนม และพระลักษมณ์เข้ามาสื่อสารกับลิงนั้น ดังตัวอย่าง

เขาส่ายหน้าน้อย ๆ อย่างคนปลงตก จากนั้นจึงสาวเท้าไปหาลิงทั้งสาม ซึ่งพวกมันก็จะงักทันทันทีที่เห็นบุรุษร่างสูงใหญ่

“เอาของนางคืนมาเถิด ลิงที่พวกเจ้าทำมันคือการขโมย รู้หรือไม่”

เจ้าลิงจ๋อพวกนั้นทำหน้าสลดทันที พวกมันฟังเขารู้เรื่อง!

“เอาคืนมาเถิด” ลักษมณ์ยื่นมือออกไป เขาได้ยินลิงพวกนั้นตอบกลับมามาว่า ที่ต้องมาขโมยของนักท่องเที่ยวกินก็เพราะหิว และเพราะไม่มีใครมาสนใจให้อาหารบ้างเลย ...

พวกลิงยืนนิ่งราวกับถูกสะกด เป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ใจมากที่พวกมันยอมยื่นขนมคืนมาแต่โดยดี ลักษมณ์รับขนมของโอบอุทัยไว้โดยไม่รู้ตัวสักนิดเดียวว่ากำลังตกอยู่ในสายตาของสาวเจ้าอยู่นานแล้ว จนกระทั่งลิงทั้งสามตัวกระซิบบอก

(กรรมา, 2559, น. 145 - 146)

กรรมาเลือกการสื่อสารกับลิงมาเป็นลักษณะเด่นของพระลักษมณ์ตามวรรณคดีรามเกียรติ์ เนื่องจากในเรื่องรามเกียรติ์ พระลักษมณ์ยอมสื่อสารกับเหล่าทหารลิงอยู่เสมอ กรรมาจึงใช้จุดนี้มาปรับเปลี่ยนเพื่อสร้างความเป็นไปได้ให้สมเหตุสมผลกับตัวละครพระลักษมณ์ ที่แม้จะหลุดออกมาจากวรรณคดีแต่ยังสื่อสารกับลิงได้

การไม่รู้จักเทคโนโลยี ถือเป็นส่วนหนึ่งที่สร้างความเป็นไปได้ให้สมเหตุสมผลกับตัวละครพระลักษมณ์ที่หลุดออกมาจากวรรณคดี เพราะในวรรณคดีมีฉากของเวลาที่ไม่ใช่ปัจจุบัน ไม่มีเทคโนโลยีแบบที่เกิดขึ้นในยุคนี้ ดังนั้นเมื่อพบเจอเทคโนโลยีตัวละครพระลักษมณ์จึงสนใจและตกใจด้วยความไม่เคยพบเจอมาก่อน ดังในตอนที่พระลักษมณ์เห็น

โทรทัศน์ครั้งแรก

“วันนี้พี่เจอสิ่งประหลาดด้วย”

“แม่ของน้องอบเชยเอากะจกผีสิงมาให้พี่ดู น่าแปลกเหลือคณาที่แม่เจ้าหาได้กลั้วมัน”

“กะจกผีสิงเธอ” ลูกสาวเจ้าของบ้านมองซ้ายมองขวาหาว่ากะจกผีสิงที่เขาวามันคืออะไร แต่ก็หาไม่เจอ “ไหนล่ะ”

“นั่นไง” เขาชี้ไม้ชี้มือไปที่โทรทัศน์จอแบนขนาดยี่สิบเอ็ดนิ้วที่วางอยู่กลางห้องนั่งเล่นใต้ถุนบ้านนี้เขากล่าวโทรทัศน์หรือ!

(กรรณิกา, 2559, น. 121)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่ากรรณิกาสร้างให้พระลักษมณ์ตกใจกับโทรทัศน์ เนื่องจากไม่เคยรู้จักมาก่อน และเมื่อเห็นคนในโทรทัศน์ ก็เข้าใจว่าโทรทัศน์คือกระจกที่ซังภูติผีเอาไว้ การที่พระลักษมณ์ตกใจเมื่อเห็นโทรทัศน์และเข้าใจว่าเป็นกระจกผีสิงถือเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นการสร้างความเป็นไปได้ให้สมเหตุสมผลกับตัวละครพระลักษมณ์ซึ่งหลุดออกมาจากวรรณคดี

นอกจากนี้ยังสร้างความเป็นไปได้อย่างสมเหตุสมผลให้ตัวละครพระลักษมณ์ผ่านการไม่รู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับตนหลังจากต้องหอกโมกขศักดิ์ กรรณิกาจึงใช้บทสนทนาของโอบฤทัยที่เล่าเรื่องราวต่อจากการที่พระลักษมณ์ต้องหอกโมกขศักดิ์ให้พระลักษมณ์ฟัง ดังตัวอย่าง

“ข้าจะชนะศึกกรุงลงกาไหม” คนอุกถามทำหน้าพิกล นี่สรุปเขาจะให้เธอเชื่อจริง ๆ ใช่มั้ย
ใหม่ว่าเขามาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์จริง ๆ ...

“เคยได้ยินเรื่องรามเกียรติ์มาก่อนไหม”

“ไม่”

“รามเกียรติ์คือเกียรติแห่งพระราม เป็นเรื่องราวศึกสงครามระหว่างมนุษย์กับยักษ์ที่มีสิบพักตร์ยี่สิบกรชื่อว่าทศกัณฐ์ เจ้าครองกรุงลงกา และพระรามนั่นก็คือพระนารายณ์อวตารลงมาเพื่อปราบทศกัณฐ์ไง โดยมีกองทัพลิงของหนุมาน นิลพัท พาลี สุนทรียพวกนี้คอยช่วย ส่วนพระลักษมณ์ชื่อเดียวกับนายก็คือน้องชายของพระรามไง”

“มนุษย์จะชนะศึกหรือไม่”

“ธรรมะย่อมชนะอธรรมเสมอ...ใช่ สุดท้ายพระรามชนะศึกลงกาแน่นอน”

(กรรณิกา, 2559, น. 124 - 125)

ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพระลักษมณ์ไม่รู้หลังจากตนต้องหอกโมกขศักดิ์แล้วนั้น เหตุการณ์จะเป็นอย่างไรต่อไป โอบฤทัยจึงเล่าให้ฟัง ส่วนนี้จึงถือเป็นการเล่าเรื่องให้ผู้อ่านได้รู้เรื่องราวในรามเกียรติ์ และสร้างความเป็นไปได้

สมเหตุสมผลเนื่องจากพระลักษมณ์หลุดออกมาจากโลกรวนคดียิ่งเป็นไปได้อันไม่รู้ว่าจะเกิดเหตุการณ์อย่างไรต่อไป

กล่าวได้ว่ากรรมภาสร้างความเป็นไปได้ได้อย่างสมเหตุสมผลให้ตัวละครพระลักษมณ์ผ่านรูปลักษณ์ภายนอกความสามารถในการสื่อสารกับสิ่ง และการไม่รู้จักรักเทคโนโลยี ตลอดจนเรื่องราวหลังจากตนต้องหอกโมกขศักดิ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนสนับสนุนให้เชื่อว่าพระลักษมณ์ที่หลุดออกมาจากวรรณคดีนั้น เป็นพระลักษมณ์คนเดียวกับที่เป็นน้องชายของพระรามในวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์อย่างแน่นอน

การสร้างความเป็นไปได้ให้สมเหตุสมผลในนวนิยายเรื่องนี้ จึงเกิดจากเนื้อเรื่องและตัวละคร เนื้อเรื่องซึ่งใช้ช่องว่างในวรรณคดีผสมผสานกับจินตนาการได้อย่างสมเหตุสมผลและน่าเชื่อถือ ในส่วนตัวละครกรรมภาใช้วิธีสร้างรูปลักษณ์ภายนอกให้สอดคล้องกับตัวละครในวรรณคดี ความสามารถความคิดต่าง ๆ กรรมภาที่สร้างสรรค์ขึ้นมาได้อย่างลงตัวและมีความเป็นไปได้ได้อย่างสมเหตุสมผลอีกด้วย

บทสรุป

ผลการศึกษานวนิยายเรื่อง “ฤทัยลักษมณ์” ของกรรมภา แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนนำวรรณคดีไทยจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ รามเกียรติ์ อิเหนา ศกุนตลาและลลิตา - คาวีมาใช้ในการสร้างสรรค์นวนิยายเรื่อง “ฤทัยลักษมณ์” 2 ประการ คือ การสร้างโครงเรื่องจากวรรณคดีรามเกียรติ์ โดยใช้ตอนศึกกุมภกรรณ เหตุการณ์พระลักษมณ์ต้องหอกโมกขศักดิ์มาเป็นโครงเรื่องหลักที่ทำให้ตัวละครพระลักษมณ์หลุดออกมาจากวรรณคดี ผสมผสานกับจินตนาการของผู้แต่งและความเชื่อที่อยู่ในสังคมไทยได้อย่างลงตัว การสร้างตัวละครโดยอิงตัวละครจากวรรณคดี โดยเฉพาะพระลักษมณ์ที่หลุดมาจากโลกรวนคดียิ่งเป็นไปได้อันไม่รู้ว่าจะเกิดเหตุการณ์อย่างไรต่อไป นอกจากนี้กรรมภายังนำชื่อตัวละครจากวรรณคดีมาใช้ในการสร้างตัวละครของตน รวมถึงความสัมพันธ์ของตัวละครที่ถ่ายทอดตามความสัมพันธ์เดิมของวรรณคดีได้อย่างสมเหตุสมผล ทั้งยังมีการสร้างสรรค์ตัวละครจากรamayana อันเป็นต้นเค้าของวรรณคดีรามเกียรติ์ในตัวละคร “นางอุรุมิล” ที่เป็นชายาของพระลักษมณ์ การที่กรรมภานำตัวละคร “นางอุรุมิล” มาใช้สร้างสรรค์ตัวละครเอกหญิงจึงเป็นการสร้างความน่าสนใจและรักษาความสัมพันธ์ของพระลักษมณ์และชายาตามแบบเค้าเดิมได้เป็นอย่างดีและไม่กระทบกับโครงเรื่องเดิมของรามเกียรติ์

การสร้างความเป็นไปได้เป็นส่วนหนึ่งที่นำเสนอในนวนิยายเรื่องนี้ เนื่องจากนวนิยายเรื่อง “ฤทัยลักษมณ์” เป็นนวนิยายประเภทจินตนิยาย กรรมภาจึงต้องสร้างความเป็นไปได้ให้สมเหตุสมผล เพื่อที่ให้อ่านยอมรับและเข้าใจเนื้อเรื่องในส่วนที่เป็นจินตนาการได้ง่ายขึ้น และยังสร้างความน่าสนใจ ความสนุกสนานให้อ่านอีกด้วย การสร้างความเป็นไปได้ให้สมเหตุสมผล ในนวนิยายเรื่องนี้กรรมภาได้สร้างความเป็นไปได้ของเนื้อเรื่อง โดยสร้างสถานการณ์ให้โอบอุทัยอ่านวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ถึงตอนพระลักษมณ์ต้องหอกโมกขศักดิ์และเผลอหลับ ตื่นมาเจอพระลักษมณ์อยู่ในห้องของตน นอกจากนี้กรรมภายังใช้ความเชื่อเรื่องดวงจิต การกลับมาเกิดซึ่งเป็นความเชื่อของคนในสังคมไทยมาสนับสนุนให้นวนิยายน่าเชื่อถืออีกด้วย ด้านตัวละคร “พระลักษมณ์” ซึ่งเป็นตัวละครที่หลุดออกมาจากวรรณคดี กรรมภาสร้าง

รูปลักษณะให้เป็นไปตามแบบวรรณคดี คือมีผิวกายสีเหลือง นอกจากนี้ยังใช้ความสามารถเดิมจากวรรณคดีมาใช้คือความสามารถในการสื่อสารกับลิง การไม่รู้จักรักเทคโนโลยีเหล่านี้ล้วนสร้างความสมจริงให้กับตัวละครพระลักษมณ์ที่หลุดออกมาจากวรรณคดีและยังมีความเป็นไปได้อย่างสมเหตุสมผล

กล่าวได้ว่านวนิยายเรื่อง “ฤทธัยลักษมณ์” เป็นจินตนิยายที่นำวรรณคดีมาใช้ได้อย่างสร้างสรรค์ แสดงถึงจินตนาการอันแพรวพราวของกรรมาที่ใช้ช่องว่างของวรรณคดีมาสร้างงานชิ้นใหม่และยังไม่กระทบต่อโครงเรื่องและเนื้อเรื่องของวรรณคดีที่นำมาใช้ ทั้งยังเป็นการจุดประกายขยายมุมมองของวรรณคดีไทยได้อย่างน่าสนใจ นอกจากนี้ยังแสดงถึงพลวัตของวรรณคดีและวรรณกรรมไทยที่สามารถเติมแต่ง ต่อยอดและสร้างสรรค์ต่อไปได้อย่างไม่รู้จบ

เอกสารอ้างอิง

- กรรมา. (2559). *ฤทธัยลักษมณ์*. กรุงเทพมหานคร: อรุณอมรินทร์.
- กุสุมา รักขมณี. (2547). *วรรณสารวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: แม่คำผาง.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2555). *วรรณคดีวิจารณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิรณัท วิมุติสุข. (2550). *การใช้วรรณคดีไทยและวรรณกรรมพื้นบ้านในนวนิยายของแก้วแก้ว*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ดวงจิตา ราเมศวร์. (2537). *รามายณะ ฉบับสันสกฤตต้นกำเนิดของ“รามเกียรติ์”*. กรุงเทพมหานคร: มายิก.
- นิตยา นาถยสุนทร. (2525). *รักที่ถูกเมิน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บันลือสาส์น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์.
- สายรุณ สุนทรโทก. (2561). *วรรณคดีวิจักษ์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพรรณี วราทร. (2519). *ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทยตั้งแต่สมัยเริ่มแรกจนถึง พ.ศ. 2475*. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทยาการพิมพ์.
- Edward, Quinn. (2000). *A Dictionary Of Literary and Thematic terms*. New York : Check mark books An imprint of Facts.